

Sursa: "Niky"
Col MUSUROIA GH.
Data: 15.11.1978

NOTA INFORMATIVA

In legătură cu prof. SZILAGY ZOLTAN de la Lic. Liviu Rebreanu sursa vă informează:

Am discutat în zilele de 11, 12, 13 și 14 nov. 1978 cu SZILAGY, fiind mult împreună cu ocazia morții lui Horvath Pal.

A fost de părere, că este o grea pierdere, va fi greu să găsim un înlocuitor, care să-i suplinească lipsa la școală, în activitatea culturală, un om curajos care să lupte pt. interesele populației maghiare.

In ziua de 11.11.a.c. a umblat cu mașina lui-toată înainte de masă cu Benko și Nagy K să organizeze formalitățile pt. înmormintare. A spus, ce am cumsecade este dr. Drăghici care le-a dat certificatul medical fără să fi făcut autopsia și a fost nemulțumit de preotul Czirmay care le-a făcut greutăți, a cerut declarație pt. a putea fi înmormintat în cimitirul reformat fiindcă a fost de religie romano-catolică. A spus cum d-na Horvath avea numai 300 lei în casă și trebuia să fie neapărat ajutați. Momenta fac acest lucru Nagy (e plin de bani fiindcă și-a vândut mașina) și Benko dar este de obligația noastră s-o facem și noi.

In 12.11. a fost cu Nagy K. la Sărata să aranjeze să vină fanfara de la Sărata. Nu i-a plăcut, că cer 1000 lei și încă și 21 de țuică pt. 20 de cameni "cât a făcut Hortath pentru ei, ar putea fi simțiți, să vină și fără bani!" - spunea Szilagy.

In 13.11. dimineața s-a aflat că fanfara totuși totuși nu poate veni. Din nou am pornit totți trei (Benko, Nagy și Szilagy să aranjeze problema. "De oriunde, dar tot câștigăm fanfară, chiar dacă apelăm la fanfara militară și-i îmbrăcăm civilă, a spus Nagy și Szilagy îl susținea și a și început să judece, prin cine ar put ajunge la comandant. La înmormintare Szilagy, împreună cu alții a fost în grup care a purtat sicriul pe umăr pînă la cațul mortuar și la cimitir pînă la groapă.

In 14.11. a fost cu Sz.Z. la cimitir să fotografiam morîntul. Vorbind de înmormintare, Szilagy a remarcat, ce frumos a vorbit în cimitir Laszloffy Csaba, preot de la Cluj. Așa a reținut Szilagy: "îți spun în esență. A spus de el, că a fost un luptător de, ultima cetate", trebuie și noi să urmăm exemplu lui. A luptat pt. menținerea culturii maghiare, singura posibilitate de supraviețuirii în situație de insulă înrolată în care sîntem. Atît ne este îngăduit, trebuia să ne agîtăm de cît ne este încă permis. După plecarea lui care a ținut maghiarii împreună, acum noi, singu

X Ultima cetate-vegar; se folosește în sensul, ultimele cetăți în domeniul invaziei turcești, luptătorii din aceste cetăți au fost conștienți că trebuie să moară, n-am scăpare totuși, fiind devotați trup și suflet națiunii noastre și au ales această soartă. Expresie cunoscută în acest sens în toate părțile ale populației maghiare

trebuie să luptăm pentru existența noastră națională. Nu cu aceste cuvinte, dar aceasta s-a putut auzi și înțelege". Venind, a spus de Horvath Piroška "Piri se simte rău la L. Rebreanu printre atîția români. Are clasă mixtă cu elevi germani, e diriginată la cl. XI, cu care trebuie să vorbească în limba română, care nu-i place și nici nu știe prea bine. Dar Bela (Benko) o să aranjeze să vină la noi, diriginată la clasa unde a fost Pali (Horvath). Din nou a adus vorba și de ajutorul material: "Nagy Karcsi va începe lista cu 200 lei, voi urma cu (Szilagy) cu 100 și Bela o să dea (Benko) și așa trebuie să scoatem cel puțin cheltuielile de înmormîntare - 4-5000 lei".

În sala profesorală discutau învățătoarele despre înmormîntare, Szilagy a spus: "a fost frumos, s-a văzut cît ținem împreună, dar putea fi și mai... putea deveni o manifestație fără cuvinte..." la care învățătoarea Szekely și a spus degetul pe gură arătîndu-i: "Tăci!"

A mai spus că seara (13.11.78) a fost o masă pt. invitați, a fost și el. La înmormîntare s-a întîlnit - cu această ocazie - cu eel puțin 150 din foștii elevi cu unii după 18-19 ani din nou s-a văzut că convingerile transmise (în sensul: sîntem și rămînem maghiari) de școală (Horvath dar și el! - și el are meritele lui) rămîn vii în sufletul lor.

Bistrița 14.11.1978

ss "NIKY"

Notă

Completare la nota din 14.11. despre prof. Szilagy Zoltan.

În ziua de 14.11.78 în drum spre cimitir pt. a fotografia mormîntul, Szilagy a spus: "Bela (Benko) este foarte grav lovit de moartea lui Pali. A primit să fie director adjunct numai cu condiția, ca Pali să-l ajute, să poată contracara manipulațiile împotriva secției maghiare, iar acum a rămas singur".

Bistrița 15.11.78.

ss "NIKY"

Nota la S.I.

Col MUSURDIA GH.

Cop. orig. Dact. H.J.
Ex. nr-3. Rd. 469/479
5.12.78.